

Sygn. akt I CSK 517/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa H. S.

przeciwko P. Spółce z o.o. w likwidacji w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 maja 2014 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 8 maja 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok (pkt I i III) i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu
do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 marca 2012 r., Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo wytoczone przez powoda H. S. przeciwko stronie pozwanej – P. spółce z o.o. z siedzibą w W. o zapłatę kwoty 60 540 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu należnej, według twierdzeń zawartych w pozwie, wypłaty kwoty zysku za rok 1994. Wyliczenie dochodzonej sumy pieniężnej odpowiadało liczbie udziałów objętych przez powoda w pozwanej spółce.

Według poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, pozwana spółka powstała w wyniku umowy zawartej 28 września 1988 r. przez jej udziałowców T. K., S. R. i powoda. Kapitał zakładowy spółki w kwocie 100 000 zł został podzielony na 100 równych udziałów. Dwaj pierwsi udziałowcy objęli po 33 udziały, natomiast powodowi przypadły 34 udziały. W umowie tej (§ 13) postanowiono m.in., że do kompetencji zgromadzenia wspólników należy zatwierdzanie sprawozdań, bilansu i rachunku zysków oraz strat za rok ubiegły, a także dokonywanie podziału zysków. Zysk pozwanej spółki za rok 1994 zamknął się kwotą 178 075,78 zł. W odniesieniu do tego roku zgromadzenie jej wspólników nie podjęło uchwały przewidzianej w § 13 umowy spółki. Uchwałę w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania, bilansu i rachunku zysków oraz strat za 1994 r. podjął natomiast 28 września 1995 r. zarząd pozwanej spółki w osobach T. K. i S. R. Powód wypłaty z tytułu zysku za rok 1994 nie otrzymał.

Mając na względzie taką podstawę faktyczną, Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo jest przedwczesne, gdyż powodowi nie przysługuje wymagalna wierzytelność wobec pozwanej spółki z tytułu wypracowanego zysku w 1994 r. Sąd ten wskazał na mający zastosowanie w sprawie art. 191 § 1 k.h., zgodnie z którym, wspólnicy mają prawo do czystego zysku, wynikającego z rocznego bilansu, jeżeli umowa spółki nie wyłącza tego zysku od podziału. W myśl zaś § 13 umowy spółki, uprawnienie do podjęcia uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania, bilansu i rachunku zysków oraz strat za 1994 r. przysługiwało zgromadzeniu wspólników. Uchwała zarządu w tym zakresie była więc bezskuteczna, skoro podjął ją organ nieuprawniony. Zgromadzenie

wspólników nie podjęło też uchwały o podziale zysku za wskazany rok.

Wyrokiem z 8 maja 2013 r. Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację powoda i wymieniony wyrok Sądu pierwszej instancji zmienił w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 60 540 zł z ustawowymi odsetkami od 1 kwietnia 2004 r., natomiast dalej idące powództwo - w zakresie żądania odsetek - oddalił.

Sąd Apelacyjny dzieląc w pełni ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy, dokonał odmiennej oceny prawnej żądania objętego powództwem. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zarzut apelacyjny zgłoszony przez powoda, że doszło do naruszenia art. 191 k.h., okazał się trafny. Umowa spółki jednak nie wyłączała podziału zysku, a jedynie, na podstawie art. 191 § 2 k.h., przekazywała zgromadzeniu wspólników uprawnienie co do podjęcia uchwały o podziale zysku. Tego rodzaju postanowienie nie ograniczało prawa wspólników do udziału w zysku, a jedynie stanowiło upoważnienie zgromadzenia wspólników do ewentualnego odmiennego niż wynikałoby to z art. 191 § 3 k.h. podziału zysku. Zgodnie zaś z art. 191 § 1 k.h., wspólnicy z chwilą zatwierdzenia bilansu pozwanej spółki uzyskali wobec niej roszczenie o wypłatę czystego zysku. Zatwierdzenie to nastąpiło mocą uchwały zarządu z 28 września 1995 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w związku z niepodjęciem przewidzianej w art. 223 § 2 pkt 2 k.h. uchwały o podziale czystego zysku można mówić o bezprawnym działaniu pozwanej spółki.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego strona pozwana zarzuciła, że orzeczenie to zapadło z naruszeniem prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), to jest art. 191 § 1 k.h. przez niewłaściwe zastosowanie oraz art. 191 § 2 k.h. przez jego błędną wykładnię.

Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania ewentualnie o jego zmianę przez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługiwała na uwzględnienie.

W okresie obowiązywania kodeksu handlowego z 1934 r., a przepisy tego

właśnie kodeksu mają w sprawie zastosowanie, uchwała zgromadzenia wspólników o podziale zysku mogła zapaść tylko wówczas, gdy umowa spółki przyznawała wyraźną kompetencję temu organowi w zakresie dysponowania zyskiem. Jeżeli umowa nie przewidywała takiej kompetencji, czysty zysk wynikający z rocznego bilansu podlegał podziałowi pomiędzy wspólników według reguł określonych w umowie spółki, a w ich braku proporcjonalnie do udziałów (art. 191 § 3 k.h.). Umowa spółki mogła także pozostawiać w sposób ogólny uchwałę zgromadzenia wspólników rozporządzenie czystym zyskiem (art. 191 § 1 i 2 k.h.). Z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku wynika, że, mimo umownego postanowienia, do podjęcia uchwały przez zgromadzenie wspólników nie doszło. Już ze względu na treść umowy spółki nie można przyjąć, że powstało roszczenie powoda o wypłatę stosownej kwoty zysku. Należy też podzielić pogląd skarżącej, że z prawem do udziału w zysku ściśle wiąże się wstępne zagadnienie sporządzenia przez zarząd, a następnie zatwierdzenie przez zgromadzenie wspólników, sprawozdania, bilansu spółki oraz rachunku strat i zysków za poprzedni rok działalności (art. 221 pkt 1 k.h.). Powyższa prerogatywa zgromadzenia wspólników nie mogła być scedowana na inny organ spółki. Zgodnie zaś z art. 191 § 1 k.h., do powstania roszczenia wspólnika o wypłatę dywidendy konieczne było, aby sprawozdanie finansowe spółki za ostatni rok obrotowy wykazało zysk oraz podjęcie uchwały zgromadzenia wspólników o przeznaczeniu zysku do wypłaty wspólnikom. Takiej uchwały w realiach faktycznych sprawy nie było i wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego jej braku nie mogła zastąpić uchwała zarządu strony pozwanej. W tym zakresie trafne zatem było zapatrywanie Sądu pierwszej instancji.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).